

Laat je horen!

Lesvoorbereiding

Korte omschrijving van de les

In het eerste deel van de les verdiepen de leerlingen zich, op basis van verschillende stellingen, in het onderwerp duurzame energie. Leerlingen krijgen de tijd om zich te oriënteren op de stellingen en de positie die ze met betrekking tot deze stelling gaan verdedigen (voor of tegen). In hun team maken ze een overzicht van de kennis die ze al hebben over iedere stelling. Vervolgens voeren ze een bronnenonderzoek uit om aan meer informatie te komen.

In het tweede deel van de les gaan ze met elkaar in debat over duurzame energie. Een jury bepaalt na afloop welke partij de meest overtuigende argumenten heeft aangedragen.

Doel van de les

De leerling kan:

- informatie beoordelen en een reactie geven; informatie op waarde schatten, o.m. in relatie tot de bron;
- het eigen standpunt onder woorden brengen;
- het standpunt van een ander in eigen woorden samenvatten;
- tegengestelde standpunten in eigen woorden formuleren;
- vragen om verduidelijking van een standpunt
- reageren op basis van argumenten;
- kritisch luisteren naar meningen en opvattingen en tot een afweging van argumenten komen;
- meningen en argumentaties evalueren;
- uitleggen waarom de overgang naar duurzame energie een ingewikkeld en langdurig proces is

Lesspecificaties

Duur:

Deel 1 – 75 minuten

Deel 2 – 90 minuten

(Tijdspanne van een week; maandag introduceren, dinsdag t/m donderdag voorbereiden, vrijdag uitvoeren debat)

Materialen:

- *Morgenland* de film
- Digibordles (PPT)
- Argumentenkaarten
- Teamwerkbladen
- Computers, iPads, laptops

Vorbereiding deel 1:

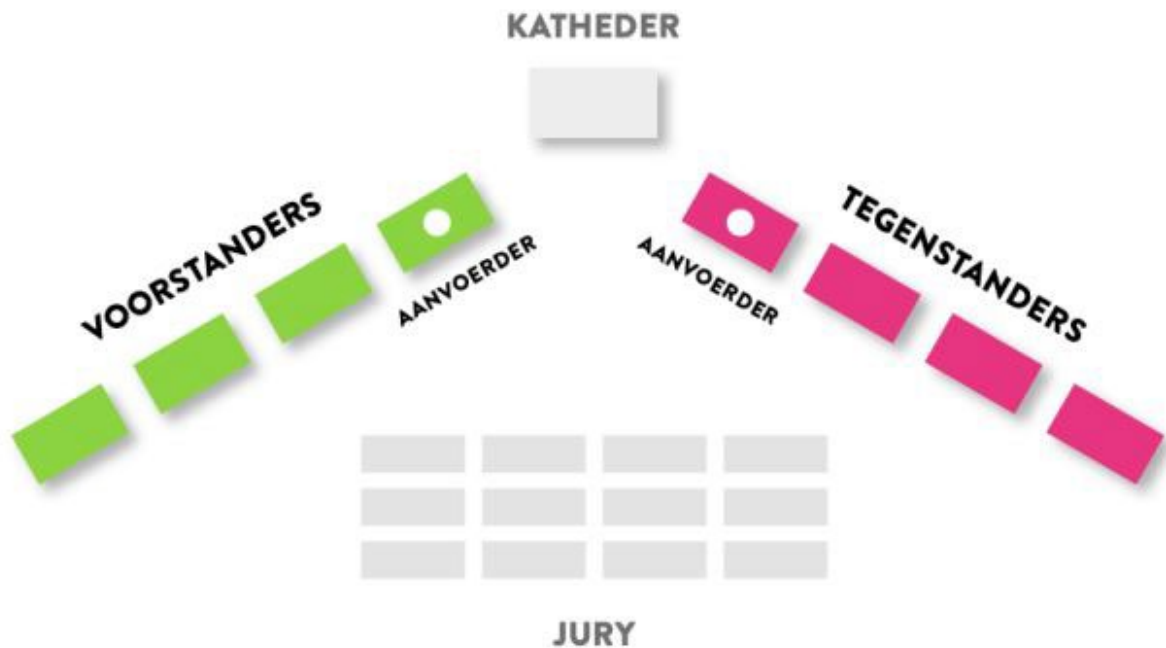
- Lees de lesvorbereiding en de werkbladen door.
- Verdeel de leerlingen in vier teams (A,B,C en D).
- Print voor ieder team het teamwerkblad uit.
- Print voor ieder team een set argumentenkaarten uit:
 - Wat is een argument?
 - Hoe bedenkt je een argument?
 - Hoe maak je een goed argument?
- Zet de digibordles klaar op het digibord
- Zorg dat leerlingen via een computer, laptop of ipad een filmpje kunnen bekijken.

Vorbereiding deel 2

- Zet de digibordles klaar op het digibord, startend bij deel 2.
- Schuif de tafels aan de kant en plaats de stoelen in debatopstelling. (Zie afbeelding hieronder).

Stellingen

1. Als we de komende 10 jaar extra zonneparken en windmolenparken aanleggen, lossen we het energieprobleem wel op.
2. Het gebruik van kolen en gas moet verboden worden.
3. Windmolens zijn lelijk en mogen dus niet in de buurt van mijn huis geplaatst worden.
4. In Nederland moeten we vooral gebruikmaken van de twee groene energiebronnen waar we veel van hebben: wind en water.

Introductie

Kijk de film *Morgenland* of zorg dat de leerlingen deze film op een eerder moment hebben gezien.

Deel 1

Instructie

5 Minuten

Start de digibordles.

Dia 3 – Vraag de leerlingen om de cartoon goed te bekijken. Vraag om reacties. Waarover gaat dit? Breng het gesprek op energietransitie en dat er bij de overgang oud naar nieuw allerlei problemen opgelost moeten worden en dat ieder idee voor- en tegenstanders kent.

Dia 4 – Bespreek met de leerlingen wat ze in deze les gaan doen en ontdekken.

In deze les:

- Verzamel je informatie over vraagstukken rond energietransitie;
- Bedenk je argumenten voor en tegen stellingen over het opwekken van duurzame energie;
- Ga je met je klasgenoten in debat over deze stellingen.

Daarmee ontdek je:

- Dat er altijd twee kanten aan een verhaal zitten;
- Dat een debat een middel is om tot een keuze te komen

Kijk met de leerlingen terug op de film *Morgenland*. Vraag wat hen van de film is bijgebleven.

Dia 5 – Vraag de leerlingen om in één minuut drie kernwoorden op te schrijven die volgens hen passen bij de film. Bespreek dit kort na.

Uitvoering

45 minuten

Leg het begrip energietransitie (de overgang van energie uit fossiele brandstoffen zoals gas, olie en kolen naar volledig groene energie uit bijvoorbeeld zon, wind en water) nog een keer uit of vraag aan de leerlingen om het begrip uit te leggen.

Dia 6 – Bekijk daarna samen de trailer van Morgenland. (Als je net de hele film hebt bekeken, sla je deze dia over).

Leg uit dat de overgang van het gebruik van ‘oude vervuilende energie’ naar ‘nieuwe schone energie’, belangrijk is voor onze toekomst, maar dat dit niet vanzelf gaat. De technische kant van de omschakeling is bijvoorbeeld al een hele uitdaging. Dat is een langdurig proces waarin ook de mensen meegenomen moeten worden. In Nederland wonen achttien miljoen mensen die allemaal een eigen mening hebben, ook over de energietransitie.

Dia 7 en 8 – Test in de klant met de volgende twee stellingen. Wie voor is gaat staan. Wie tegen is blijft zitten.

- Stelling 1: Om het uitstoot van broeikasgas CO₂ te verminderen moet het verkeer in de spits fors worden teruggedrongen. (Dia 7)
- Stelling 2: Om de CO₂-uitstoot te verminderen moeten alle leerlingen die binnen een straal van vijftien kilometer van school wonen, voortaan op de fiets naar school komen. (Dia 8)

Kijk of er verschil is tussen het aantal leerlingen dat ging staan bij de eerste en de tweede stelling. Vraag de leerlingen waardoor zij denken dat dit komt.

Dia 9 en 10 – Aan de slag!

Geef de leerlingen de tijd om het debat voor te bereiden en informatie te zoeken bij de stellingen.

Geef ieder team hiervoor:

- de argumentenkaarten van Stichting Nederlands Debatinstituut
- het teamwerkblad
- toegang tot het leerlinggedeelte van de website waar ze filmpjes kunnen vinden met basisinformatie aansluitend bij stellingen die ze gaan voorbereiden.

Leerlingen kunnen zelf meer informatie zoeken op internet om hun verhaal verder voor te bereiden.

Deel 2

Instructie

15 minuten

Dia 12 – Bekijk met de leerlingen het filmpje met debattips ter voorbereiding op het debat.

https://www.youtube.com/watch?v=AwomIAz3MB8&list=PLnARqM2XSzja_oXN7YhrLphwE8fpEpfCH&index=4

Leg uit dat er in een debat altijd sprake is van drie partijen: de voorstanders, de tegenstanders en een onafhankelijke partij. De voorstanders en tegenstanders gaan met elkaar in debat. Daarbij proberen ze niet elkaar te overtuigen, maar de onafhankelijke (derde) partij.

Die partij luistert naar de argumenten die de andere partijen aandragen en maakt uiteindelijk een afweging vóór of tegen een oplossing of stelling. Het is dus van belang om goed te luisteren naar de argumenten van de ander zodat je aan de derde partij kunt uitleggen waarom jouw argumenten beter zijn.

Dia 13 – Bekijk met de leerlingen het debatschema. Aan het eind van ieder debat geeft de jury aan welke partij de meest overtuigende argumenten naar voren wist te brengen.

Het team dat de rol van publiek heeft, observeert het debat dat gaande is.

Dia 14 – Bespreek de regels voor de jury: De juryleden mogen hun persoonlijke mening niet laten meewegen bij de beoordeling van het debat. De jury beoordeelt alleen op wat er gezegd wordt tijdens het debat.

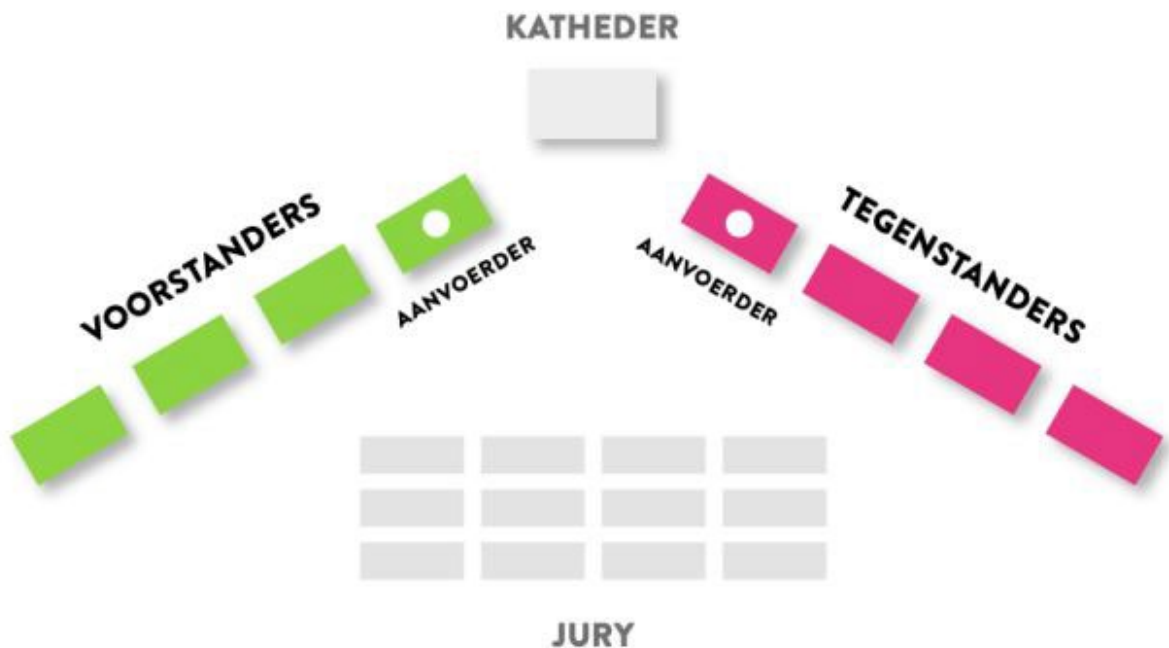
Tijdens het debat let de jury op drie dingen:

1. De presentatie van de sprekers (wordt er oogcontact gemaakt met jury en publiek? Is het spreektempo en spreekvolume te volgen. Maakt de spreker gebruik van handgebaren? Gelooft de spreker in de boodschap die hij uitdraagt?)
2. De argumenten die worden gebruikt (legt de spreker de argumenten die hij gebruikt goed uit? Luistert de spreker goed naar zijn teamgenoten en tegenstanders? Reageert de spreker goed op de tegenpartij? Is het verhaal van de spreker goed te volgen?)
3. Het samenwerken (Komen alle teamleden aan het woord? Helpen de teamleden elkaar? Sluiten de verschillende debatfases goed op elkaar aan?)

Uitvoering

60 minuten

Plaats de tafels en de stoelen volgens de onderstaande opstelling in het lokaal.

Dia 16 – Bespreek met de leerlingen de opzet van het debat. Start daarna met het eerste debat. Zet de stelling waarover wordt gedebatteerd als geheugensteuntje op het digibord.

Dia 17 – Stelling 1 *Als we de komende tien jaar extra zonneparken en windmolenparken aanleggen lossen we het energieprobleem wel op.*

Dia 18 – Stelling 2 *Het gebruik van kolen en gas moet verboden worden.*

Dia 19 – Stelling 3 *Windmolens zijn lelijk en mogen dus niet in de buurt van mijn huis geplaatst worden.*

Dia 20 – Stelling 4 *In Nederland moeten we vooral gebruik maken van de twee groene energiebronnen waar we veel van hebben: wind en water.*

Laat na ieder debat de jury een uitspraak doen over welk team het meest overtuigend was en waarom.

Afsluiting

15 minuten

Kijk met de leerlingen terug op de debatten, bijvoorbeeld aan de hand van de onderstaande vragen:

- Wat was de kwaliteit van de debatten?
- Werd er goed geluisterd?
- Kregen leerlingen voldoende ruimte om hun mening naar voren te brengen?
- Werden er goede argumenten ingebracht?
- Hoe was het om een stelling te verdedigen waar je het eigenlijk niet mee eens was?
- Hoe denken leerlingen nu over het vraagstuk van de overgang naar duurzame energie en de samenwerking tussen verschillende betrokken partijen?

Achtergrondinformatie

Waarom energietransitie nodig is

Als gevolg van de uitstoot van broeikasgassen stijgt de temperatuur op aarde waardoor het klimaat verandert. Het groei- en bloeiseizoen begint bijvoorbeeld vroeger en leefgebieden van planten en dieren veranderen. We merken het ook doordat we vaker last hebben van extreem weer zoals stortregens, zwaardere stormen of juist lange drogere en hete perioden. En wereldwijd stijgt de zeespiegel. Voor Nederland, dat al voor een groot deel onder de zeespiegel ligt, is dit een probleem. Broeikasgassen komen vrij bij de verbranding van fossiele brandstoffen; olie, kolen en gas. Om de opwarming van de aarde te stoppen of op zijn minst af te remmen, moeten we het gebruik van fossiele brandstoffen fors verminderen of, liever nog, stoppen. De overschakeling van fossiele brandstoffen naar duurzame alternatieven (energie uit zon, wind en water) noemen we energietransitie. In het Groningse Slochteren werd in 1959 een van de grootste aardgasvelden van Europa ontdekt. Dankzij deze vondst is aardgas de belangrijkste energiebron in Nederland. Bijna alle huishoudens, meer dan tienduizend kassen en vijfduizend bedrijven zijn op het aardgasnet aangesloten.

Inmiddels is de aardgaswinning in Groningen zo goed als gestopt vanwege de energietransitie en vanwege de aardbevingen die door de gaswinning veroorzaakt worden.

Film Morgenland

www.morgenland.nl

Morgenland is een korte animatiefilm (12 min) die een beeld geeft van ons land dat zich nu midden in de energietransitie bevindt. Het laat de veranderingen zien die wij nu ondergaan en die ons dagelijkse leven steeds meer zullen bepalen. Omdat het een volksvertelling is, is de film geschikt voor alle leeftijden en opleidingsniveaus. Het is het verhaal van een samenleving die verandert en die jou uitnodigt om mee te doen.

Waarom is deze film nodig?

Klimaatverandering is ons probleem. En we hebben besloten in Parijs om de uitstoot die voor de opwarming van onze aarde zorgt, zover terug te brengen dat de temperatuur tot 2050 niet verder stijgt dan twee graden en liefst anderhalve graad. De experts noemen dit de grootste opgave waar de wereld ooit voor heeft gestaan. Reken maar dat elke Nederlander hiermee moet leren omgaan.

Zijn we ons ervan bewust?

We weten dat slechts de helft van de inwoners van Nederland het zich aantrekt en er wat aan wil doen. Deze film wil bewustzijn creëren door een verhaal te vertellen dat voor iedereen te begrijpen is. Het is geen technisch of systemisch verhaal. De animatie heeft de vorm van een volksvertelling. Iets wat voortkomt uit onze eigen cultuur en dus bij ons hoort.

Hoe gebruik je deze film?

Morgenland komt het best tot z'n recht door het kort in te leiden. De film duurt 12 minuten en vormt de basis voor een geleide discussie waarvoor het materiaal op deze site is te downloaden. Voor nadere informatie en verdere verdieping worden er websites en organisaties aangereikt. Deze les is geïnspireerd op de debatvorm Freeze en Go! Van Stichting Nederlands Debat Instituut.